

Vikten av att dokumentera

I dessa dagar när så många får sina äldre anhöriga liggande svårt sjuka är det inte läge att ställa de där frågorna man kanske vill ha svar på. Ja, det kan vara helt omöjligt att få träffa dem igen. Plötsligt är anförvanterna borta och frågorna kommer aldrig att bli besvarade. Efter en tid, när allt är över, begravning, bouppteckning och allt som hör till, då sitter man kanske där med en låda full med gamla foton i en enda röra. Man vet inte vilka människorna på bilderna är och det finns ingen som kan reda ut släktskap etc.

När de första fotografierna togs var negativen glasplåtar. En del av dessa finns fortfarande kvar och man kan göra nya fina bilder från dem. I början av förra seklet var det en stor sak att låta fotografera sig. Till och med de allra fattigaste gick någon gång och förevigade sig och sina närmaste. Uppklädda i sina finaste kläder ställde de upp sig framför fotografens fond och väntade på ögonblicket när magnesiumblixten antändes.

Fotokopiorna gjordes på tjock kartong med fotografens sirliga firmastämpel i guld i nederkanten. Tåligen att sparas länge.

Så småningom blev fotograferandet allt mer vanligt hos gemene man, först med enkla lådkameror sedan mer och mer avancerade. Ett tag var det bara diapositiv som gällde. På varje släkträff kom karusellprojektorn fram. Fulladdade magasin med amatörbilder i färg visades upp på filmduk eller direkt på väggen. Eller också beställde man papperskopior som sattes in i album, i bästa fall försedda med någon kort förklarande text.

Nu för tiden har alla människor avancerade kameror i sina mobiltelefoner. Och det tas bilder som aldrig förr. Man delar varje skeende i sitt liv med andra på sociala medier. Har man inte delat med sig av dessa ögonblick har de tydligen inte hänt. Vad man åt till frukost, vad tallriken på krogen bestod av, eller senaste inköpet, inget är för litet för att dokumenteras. Vad händer med dessa myriader av bilder? Kanske görs det någon back-up då och då av de bilder som är värda att spara.

Vi har aldrig haft så fina möjligheter att 'dokumentera' med kameror, mobiler, datorer och 'paddor'. När det gäller skrift behöver man inte ha en snygg handstil. Man kan få hjälp med både stavning och grammatik genom datorn. Frågan är om vi utnyttjar dessa hjälpmedel till något vettigt?

Det finns fortfarande kvar fantastiska textdokument från förr i form av handskrivna brev, dagböcker och andra handlingar. Vissa är arkiverade så att efterkommande lätt kan få tag på dem. Hur blir det med vår tids enorma mängd av 'dokumentation'? Finns den i 'molnet' eller någon jättelik datalagringshall? Hur är åtkomsten? Vet efterkommande var på Internet de ska leta?

Mitt lilla barnbarn var knappt två år när hennes morfar, Lennart, gick bort. Hon har säkert inget minne av honom. Men för att hon ändå ska få lära känna honom har jag börjat på 'Claras bok' där jag i korta små texter skriver ner (för hand) minnesbilder från mitt liv med Lennart liksom det jag hört berättas av olika personer i hans närhet. Jag kommer också att berätta om mitt liv liksom min dotters och om våra 'förfäder'.

Man behöver inte ha en färdigtänkt disposition över allt i hop när man börjar skriva. Det räcker att man skriver små korta texter vartefter de dyker upp i minnet. Man sätter en lämplig rubrik och noterar tid som beskrivs och när man skriver. På datorn eller för hand med penna. Om det behövs kan man 'sortera' vid ett senare tillfälle.

Gamla foton bör förses med en förklarande text av den som vet något om bilden och om det är släkt på fars eller mors sida. Nog så viktigt i dessa tider när så många kan ha flera 'plastpappor' och 'plastmammor'.

För ett par år sedan fick jag i min hand ett par dagböcker skrivna av min morfar. (Jag var elva år när han gick bort.) Där får jag 'ur hästens mun' som det heter, beskrivet hur min morfars liv gestaltat sig från det han var helt ung och träffade mormor tills att han på gamla dar satt och skrev ner allt. Det känns helt fantastiskt.